

OTO DĄB

– warsztaty z NIEMAPĄ –
dla szkół i instytucji kultury/edukacji

Tematyka: warsztaty dla dzieci o dębach, o tym jak działają te drzewa i jakie relacje z ekosystemem tworzą

Cel: rozbudzenie uważności i wrażliwości na przyrodę, międzygatunkowej empatii, edukacja o znaczeniu bioróżnorodności i o procesach biologicznych takich jak fotosynteza, mikoryza

Odbiorcy: dzieci w wieku 6-9 lat, z klas I-III, ewentualnie starsze przedszkolaki

Czas trwania: spacer (do dopasowania czasowo) + zajęcia 45 min

Do przygotowania przed warsztatami:

I Spacer

- egzemplarze wydawnictwa "NIEMAPA OTO DĄB" dla każdego uczestnika – kup [tu](#).
- materiały plastyczne: kartki A4, grube, miękkie kredki, np. świecowe
- narzędzia i materiały ogrodnicze: łopatką,
- narzędzia dodatkowe: lupa, sitko, miarka minimum 5m, kocyki/karimaty jeśli spacer przypada w chłodniejszy dzień, dziadek do orzechów lub nożyk

II Zajęcia uzupełniające

- narzędzia i materiały ogrodnicze: łopatką, doniczka, ziemia, żołędzie ze spaceru
- Materiały plastyczne: arkusze papieru 100x70 brązowy i zielony, nożyczki, klej/zszywacz/taśma dwustronna, kredki/mazaki/farba

Uwaga: przed zajęciami osoba prowadząca wybiera w okolicy placówki miejsce na spacer z dziećmi – może to być las, park, skwer, osiedlowy czy nawet szkolny zieleniec, ważne aby rósł tam dąb, a dobrze gdyby były też inne gatunki drzew. Może to być miejsce w bezpośredniej okolicy, ale jeśli zajęcia zaplanujemy na dłuższy przedział czasu fajna jest też dalsza wyprawa. Zajęcia najlepiej przeprowadzić w okresie kwiecień-październik kiedy na drzewie są liście.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

I Spacer

Czas trwania: 45minut + (do dopasowania czasowo przez prowadzącego)

Po przybyciu na miejsce dzieci mają za zadanie wskazać dąb, a jeśli dębów jest tu więcej, to niech wybiorą jeden. Kładziemy się wokół dębu na ziemi bezpośrednio pod koroną drzewa. W chłodniejszy dzień można użyć koców/karimat. Osoba prowadząca rozdaje uczestnikom "NIEMAPY OTO DĄB".

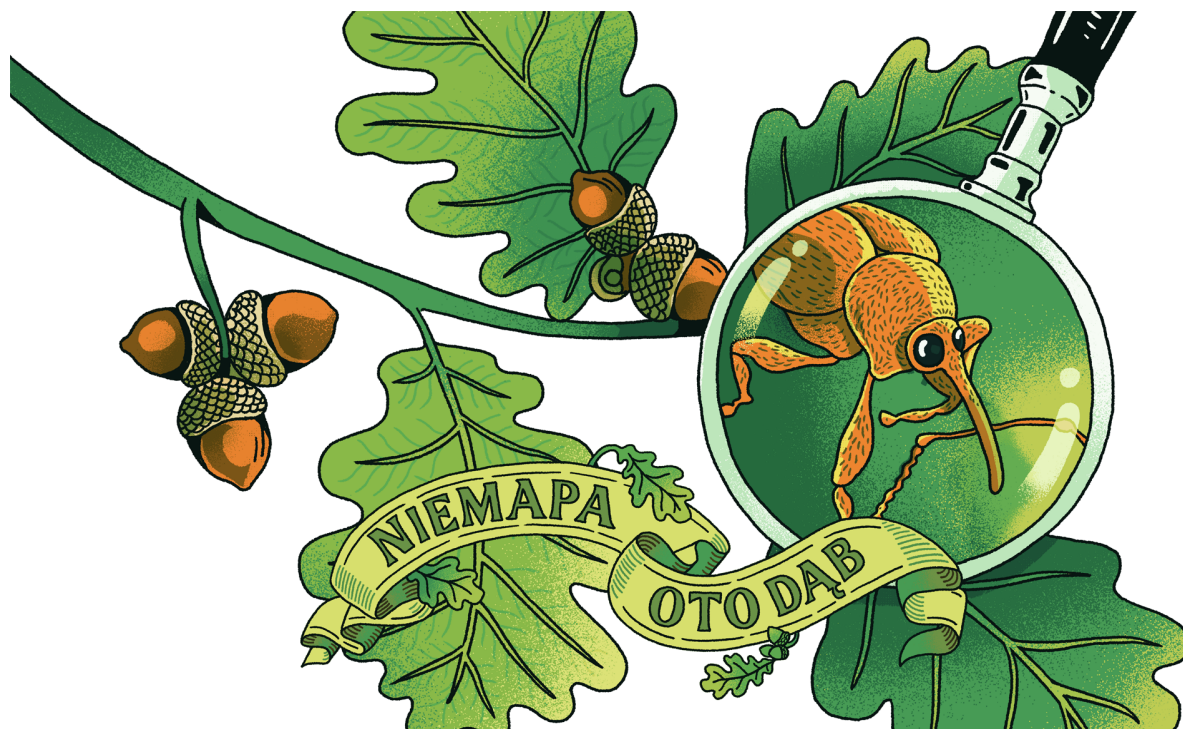
1. Oczy, uszy nos

Dzieci mają za zadanie w ciszy przyglądać się liściom, zamknąć oczy i posłuchać czy słyszą jak szumią. Jeśli z powodu odgłosów miasta nie słyszą szumu możemy skupić się na tym by wsłuchać się w dźwięki, które codziennie towarzyszą temu drzewu. Można wytłumaczyć dzieciom, że oprócz krajobrazu, który widzimy wokół, jest też pejzaż dźwiękowy w jakim rośnie to drzewo. Teraz wszyscy, wdychając głęboko powietrze, sprawdzają, jak pachnie miejsce w którym się znajdują. Osoba prowadząca czyta tekst pod numerem **1. LIŚCIE**.

2. Żołędziobranie

Jeśli na miejscu są żołędzie to zadaniem dla dzieci jest je pozbierać, dokładnie się im przyrzeć i powąchać. Przy okazji zbierania warto zwrócić uwagę czy wokół dębu jakieś żołędzie kiełkują lub rosną małe drzewka. Osoba prowadząca może przeciąć jeden żołędź ostrym nożem lub zgnieść dziadkiem do orzechów, by uwolnić zapach ze środka żołędzia i pokazać go dzieciom. Osoba prowadząca czyta tekst pod numerem **2**.

ŻOŁĘDZIE. Pytanie do dzieci: kto żywi się żołędziami (wiewiórki, sójki, dziki, sarny itd) i tu ciekawostka: ludzie też mogą się nimi pożywić robi się z nich kawę z żołędzi. Można ją kupić w sklepach z eko jedzeniem albo zrobić samemu po ugotowaniu, zmieleniu w młynku i zaparzeniu (przepisy można znaleźć w internecie). Ciekawe, kto byłby gotów spróbować?

Zebrane żołędzie zabieramy ze sobą do placówki. Jeśli na miejscu nie ma żołędzi można cały ten punkt pominąć lub pokazać żołędzie na zdjęciu.

3. Dębowe odciski palców

Dzieci mają za zadanie przytulić drzewo, przyglądają się zagłębieniom kory, sprawdzają czy w jego labiryntach widać jakieś spacerujące owady, wążają korę, pocierają o nią plecami by sprawdzić czy da się w ten sposób podrapać tak jak robią to dziki. Osoba prowadząca czyta tekst pod numerem **2. KORA**. Każde dziecko dostaje kartkę papieru i grubą kredkę by pobrać “odciski palców” dębu przykładając kartkę do kory i kolorując. Jeśli w okolicy są też drzewa innych gatunków warto też dla porównania zebrać ich odciski. Wiecie dlaczego kora dębu jest wyjątkowa? Ma właściwości bakteriobójcze i przeciwzapalne dlatego można kupić ją w aptece i zaparzyć jak herbatę.

4. Dębowy taniec

Osoba prowadząca czyta punkt **4. KORZENIE**. Dzieci wykonują dębowy taniec zgodnie z instrukcją w NIEMAPIE: Stań pewnie i wyobraź sobie dokładnie, jak Twoje stopy wypuszczają korzenie – a teraz robimy najróżniejsze wygibasy (jak dąb na wietrze), nie odrywając stóp od ziemi.

5. Wykopaliska

Osoba prowadząca czyta punkt **4. ZIEMIA I GRZYBY**. Jeśli podłoże nie jest zbyt utwardzone można wykonać teraz zadanie z sitkiem. Wykopujemy łopatkami ziemię, najlepiej z głębokości kilku-kilkunastu centymetrów spod powierzchni i przesiewamy przez sitko sprawdzając czy coś tam jest. Jeśli nawierzchnia nie pozwala na kopanie można wylać na nią trochę wody. W razie znalezienia żyjątek można użyć aplikacji Google Lens (Obiektyw Google) by z pomocą obiektywu w telefonie z dostępem do internetu spróbować je zidentyfikować. Możemy też porozmawiać o słoniku żołędziowcu czy większych zwierzętach żyjących wokół dębu i na nim, opisanych w punkcie **5. KOLEŻANKI I KOLEDZY**. Może jakieś z nich uda się wypatrzeć?

6. Pomiary i pożegnanie

Wiemy już jak działa dąb, teraz poznajmy bliżej nasz konkretny okaz, który odwiedziliśmy. Sprawdzamy czy jedna osoba jest w stanie objąć rękami drzewo, a jeśli nie, to ile dzieci potrzeba by to zrobić. Mierzymy miarką obwód pnia w pierśnicy czyli na wysokości ok 130 cm od ziemi. To średnia wysokość na jakiej znajduje się serce dorosłego człowieka. Głosujemy na imię dla naszego drzewa i obiecujemy sobie, że będziemy indywidualnie odwiedzać je o różnych porach roku, by sprawdzić co u niego, jak się zmienia. Dzieci zapisują imię dębu na NIEMAPIE, pod spodem jego obwód i dorysowują na głównej ilustracji siebie i znalezione pod Waszym dębem ciekawostki.

W zależności od czasu jaki zaplanowaliśmy na zajęcia można też zakończyć je piknikiem pod drzewem.

II Zajęcia uzupełniające

Czas trwania: 45 minut

1. Dębowe dzieci

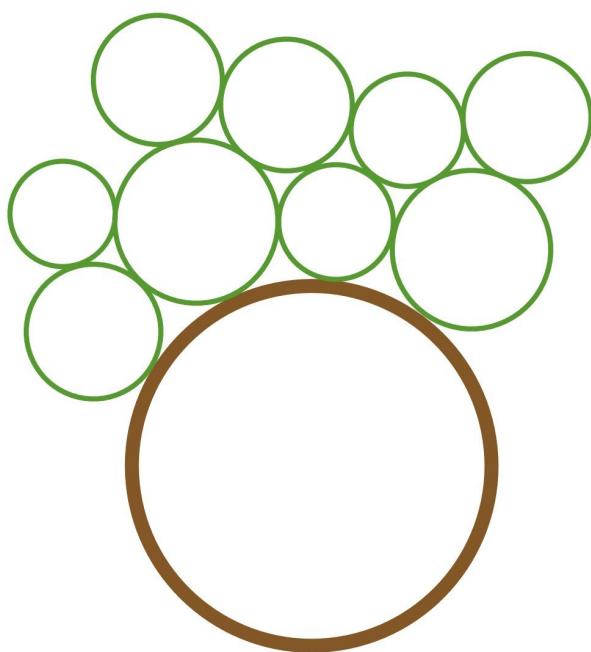
Zebrane żołędzie możemy posadzić w doniczkach. Osoba prowadząca czyta punkt **6. DZIECKO**. Każdy dostaje doniczkę z ziemią. Z zebranych na spacerze żołędzi każdy wybiera jeden zdrowy żołędź, zwracając uwagę aby nie był nadgniły, uszkodzony czy pusty w środku. Kładziemy go w dziurce w doniczce na głębokości około 5 cm i przysypujemy ziemią. Odstawiamy i regularnie podlewamy. Jeśli nasiona wykiełkują, a sadzonki przetrwają do wiosny można wtedy posadzić na terenie wokół placówki.

2. Papierowa rzeźba.

Przed zajęciami: Przypominamy sobie jaki obwód w pierśnicy miało nasze drzewo ze spaceru. Z brązowego arkusza papieru 100x70 wycinamy kilka pasek grubości ok 5cm i skleamy tak, by mieć pasek długości takiej jak obwód drzewa. Sklejamy końce paska, by uzyskać kółko.

W trakcie zajęć z dziećmi:

Z zielonego arkusza papieru 100x70 wycinamy pasek 5x100 cm dla każdego dziecka. Dzieci mierzą swój obwód na wysokości serca owijając się paskiem i odcinają nadmiar papieru, tak by pasek miał długość obwodu klatki piersiowej dziecka.

Każde dziecko na swoim pasku wpisuje swoje imię i ozdabia go, po obu stronach, dowolnym wzorem za pomocą kredek/mazaków/farb, zależnie od dostępności materiałów.

Sklejamy końce pasków tak, by utworzyć papierowe kółka. Za pomocą zszywacza lub kleju/taśmy przyłączamy wszystkie zielone kółka reprezentujące dzieci do brązowego kółka, które reprezentuje drzewo.

Papierową rzeźbę można powiesić w klasie.